

Türk Din Mûsikîsi

Yrd. Doç. Dr. Ömer Can SATIR

TANIMLAR

- Müzik Nedir? Kişisel olarak müziğin tanımını yapar mısınız?
- Müzik hayatın yegane amacı olabilir mi?
- Müzik, herhangi bir amaca hizmet etmek için bir araç olabilir mi?
 - Müzik herkese iyi gelir mi?
 - Müziğin kötü etkileri var mıdır?

MÜZİĞİN TEMEL UNSURLARI

SES

&

RİTİM

Seslerin olmadığı bir müzik düşünülebilir mi?

- Müziğin başat unsurlarından ses ve ritmin temelinde uyum yatar. Söz konusu bu uyum aynı zamanda evrendeki düzen ve ahengin somut bir yansımasıdır.
- Evrenin temelini aritmetiksel orantıyla açıklayan Pisagor, kainatta var olan düzen ve ahengi müzik ile ilişkilendirerek, müziği kozmosun bir yansıması ve ifadesi olarak tanımlamaktadır.

Müziği Tanımlamak

Müzik nedir sorusuna verilecek her yanıt, insanın müzikle girdiği ilişkinin niteliğine ve yoğunluğuna bağlı olarak farklılık gösterir.

Fiziksel bir fenomen olan müziğin temeli sestir.

Ancak bir sesin müzik olarak algılanabilmesi tamamen toplumsal bir mutabakata yani uzlaşmaya bağlıdır.

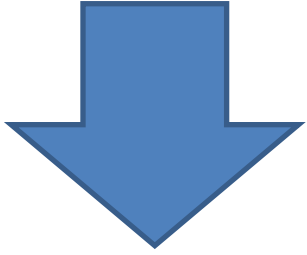
İnsanın organize ettiği sesler bütününe müzik denir (Blacking, 1973).

Bilim Adamları ve Filozofların Görüşleri

- Müzik Tanrı'nın dilidir (Eflatun)
- Müzik, yer ve gök arasında bir uyumdur (Konfüçyüs)
 - Müzik, evrensel bir dildir (Cottin)
 - Müzik, insan ruhunun dilidir (Weber)
- Müzik, insan ruhunun arınmasını sağlayan aktiviteler içeren bir ilimdir. (Dede Efendi)

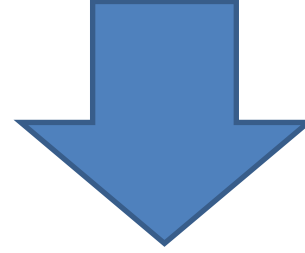
Müzik Türleri

(Dini ve Din Dışı Müzikler)

Klasik Müzikler

Klasik Batu müziği, klasik Türk müziği vb.

Yerel/Geleneksel Müzikler

Halk müzikleri

Pop, caz, tekno, arabesk, rock, vb.

Popüler Müzikler

Türk Müziğinde Türler

Dünyasal Müzik

- Türk halk müziği
- Klasik Türk müziği
- Türk askeri müziği

İnançsal Müzik

- Cami müziği
- Tekke müziği

MÜZİK FORMLARI

- TÜRK DİN
MUSİKİSİ
(TÜR)

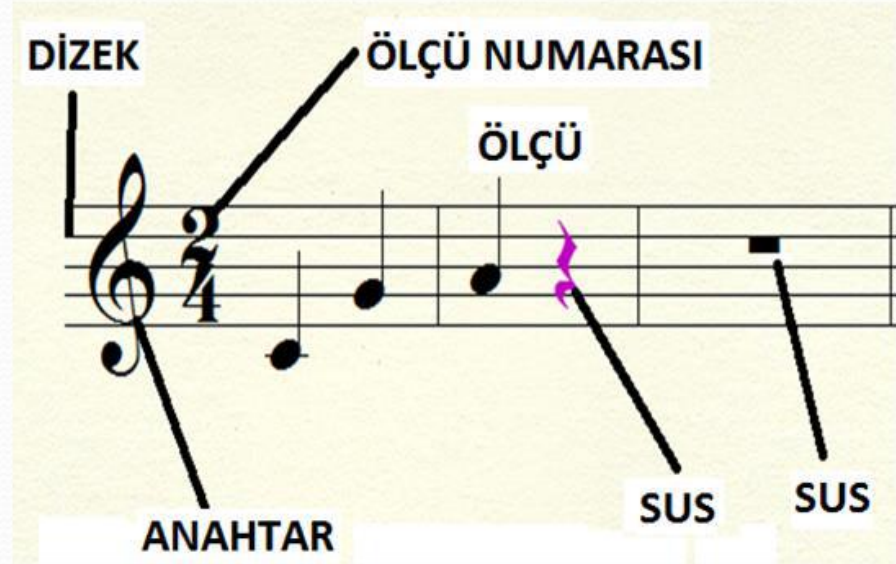

- Ezan
- Kamet
- Salâ
- Tesbih
- Temcid
- Na't
- Kaside
- Kıraat
- Durak
- Telbiye
- Münacaat
- Tevhid
- Regaibiye
- Miraciye
- Mevlid
- İlahi
- Ayin
- Mersiye

VS...

TEMEL MÜZİK SEMBOLLERİ

- Dizek
- Ölçü Çizgileri
- Anahtar
- Nota
- Sus
- Ölçü numarası
- Nüanslar
- Artikülasyon işaretleri

Notaların İsimleri

Do Re Mi Fa Sol La Si

NOTA DEĞERLERİ

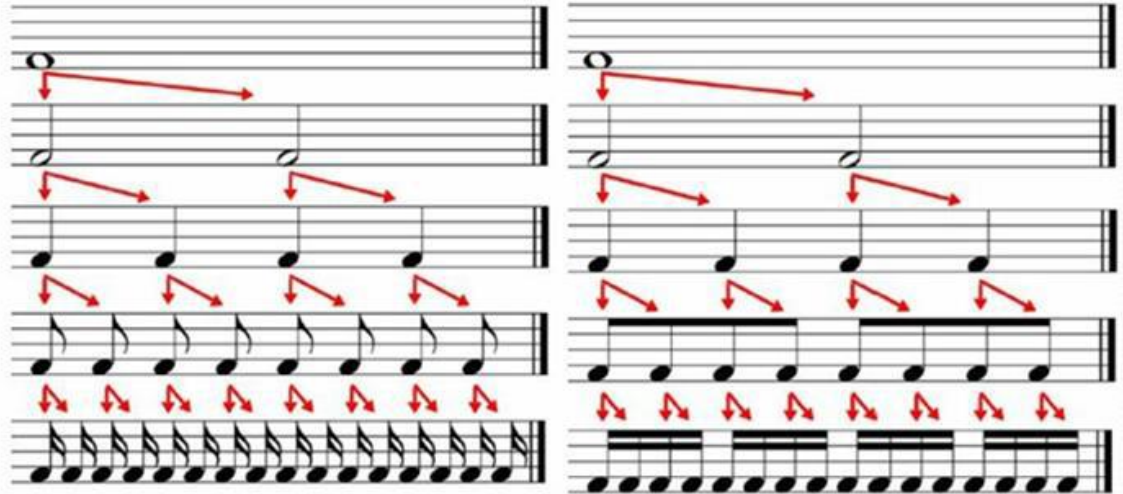
BİRLİK - 4 VURUŞ

İKİLİK - 2 VURUŞ

DÖRTLÜK - 1 VURUŞ

SEKİZLİK - Yarım Vuruş

ONALTILIK - Çeyrek Vuruş

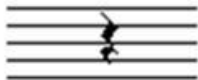

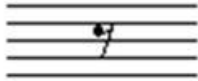

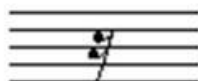

KAYNAK: (6.10.2013)

[https://www.evernote.com/shard/s181/sh/c225638b-a801-4436-856b-](https://www.evernote.com/shard/s181/sh/c225638b-a801-4436-856b-208f39fd35b0/7d5c64224e5a0860c6c089c3ffbec270?noteKey=7d5c64224e5a0860c6c089c3ffbec270¬eGuid=c225638b-a801-4436-856b-208f39fd35b0)

[208f39fd35b0/7d5c64224e5a0860c6c089c3ffbec270?noteKey=7d5c64224e5a0860c6c089c3ffbec270¬eGuid=c225638b-a801-4436-856b-208f39fd35b0](https://www.evernote.com/shard/s181/sh/c225638b-a801-4436-856b-208f39fd35b0/7d5c64224e5a0860c6c089c3ffbec270?noteKey=7d5c64224e5a0860c6c089c3ffbec270¬eGuid=c225638b-a801-4436-856b-208f39fd35b0)

NOTA DEĞERLERİ VE SUSLAR

İSİM	NOTA	SUS
BİRLİK NOTA		
İKİLİK NOTA		
DÖRTLÜK NOTA		
SEKİZLİK NOTA		
ONALTILIK NOTA		

KAYNAK: (6.10.2013)

<http://library.thinkquest.org/15413/theory/note-reading.htm>

TANIMLAR

RİTİM : Zamanı algılayış biçimimizdir. Türk Müziğinde «**USUL**» olarak isimlendirilir

ÖLÇÜ : Belirli bir estetik anlayışa göre gruplanmış ritimlerin oluşturduğu bütüne denir.

ÖLÇÜ ÇİZGİSİ: Ölçüleri birbirinden ayıran çizgiye denir.

ÖLÇÜ NUMARASI: Ölçülerin içinde, toplamda, «*kaç tane, kaçlık değerinde*» nota gelebileceğini belirten rakamlara denir.

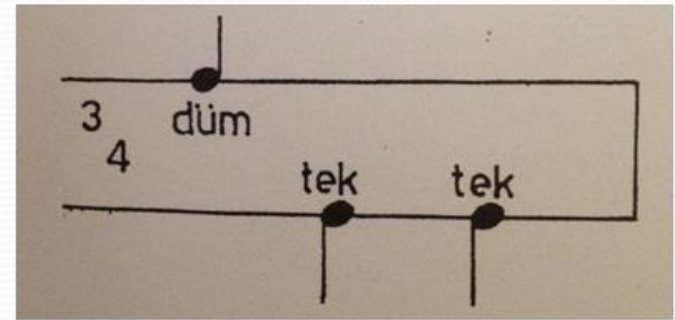
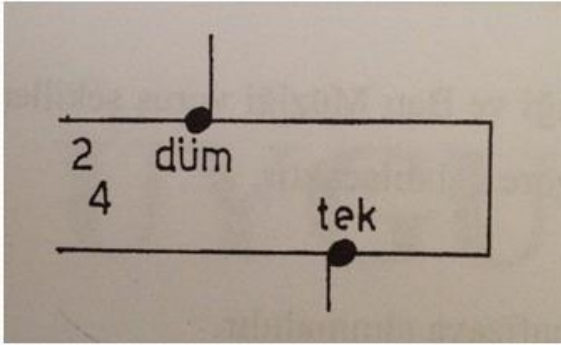
ÖLÇÜ ÇEŞİTLERİ VE USUL KAVRAMI

- BASİT USULLER

(2 ve 3 zamanlı usuller)

2/4 – Nim Sofyan ve 3/4 Semai usulleri

Kaynak: Pınar Somakçı, Türk Müziği Nazariyatı ve Solfeji, Bemol Müzik Yayınları, İstanbul, 2007, s.27

İNSAN SESLERİ

SOPRANO (İnce Kadın Sesi)

MEZZO SOPRANO (Orta kalınlıkta)

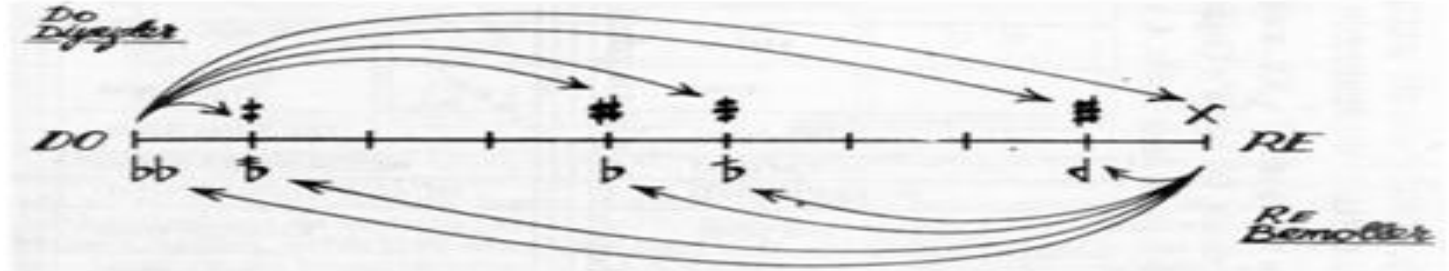
ALTO (Kalın Kadın Sesi)

TENOR (İnce Erkek Sesi)

BARİTON (Orta kalınlıkta)

BAS (Kalın Erkek Sesi)

Türk Müziği Teorisine Giriş

ARALIĞIN ADI	KOMA DEĞERİ	DIYEZ İSARETİ	BEMOL İSARETİ	SEMBOLÜ
KOMA (virgöl)	1	#	b	F
BAKIYE	4	##	bb	B
KÜÇÜK MÜCENNEP	5	###	bbb	S
BUYUK MUCENNEP	8	####	bbbb	K
TANINI	9	#####	bbbbb	T
ARTIK ARALIK	9 dan fazla	—	—	A

Türk Müziğinde Dörtlü ve Beşliler

Çârgâh Dörtlüsü

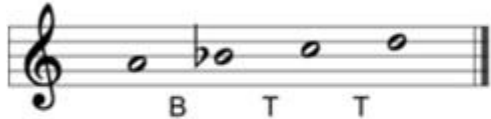
Çârgâh Beşlisi

Bûselik Dörtlüsü

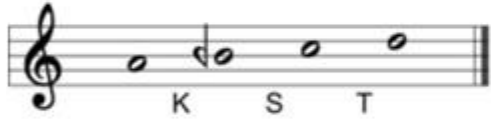
Bûselik Beşlisi

Kürdi Dörtlüsü

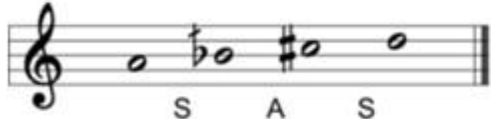
Kürdi Beşlisi

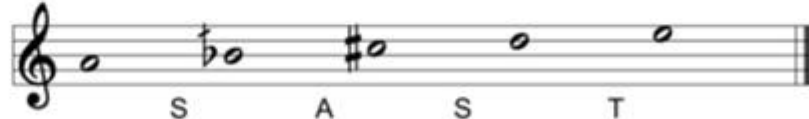
Uşşâk Dörtlüsü

Hüseyini Beşlisi

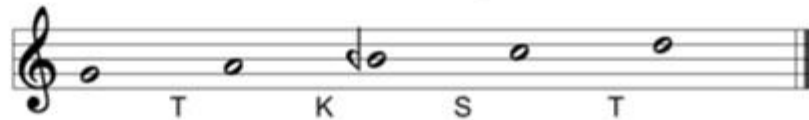
Hicaz Dörtlüsü

Hicaz Beşlisi

Rast Dörtlüsü

Rast Beşlisi

Makam Kavramı

- Arapça kökenli bir kelime olup, kâma fiilinden gelmektedir. Kâma; ayak üstünde durmak, kalkmak, dikilmek, yükselmek gibi anlamlar taşır.
- Türkçede ise makam, ayağın bastığı yer, pozisyon, durum, rütbe gibi anlamlar taşır.
- 14. yüzyıldan beri kullanılagelen bir kelime.

Makam tanımları

- Nağmelerine, seyrine ve karar perdesine göre nitelenen ses dizisi.
- Kendine özgü perde ve aralıklardan meydana gelen müzik dizilerinin özel bir seyir içinde meydana getirdiği yapı.
- Ezgi tasarımını sağlayan ve belirli bir işitsel etkiye bağlı olarak gelişen müzik yapıları.

Rast makamı

Yegah'da Simetrik Yerinde Rast 5 lisi Nevâ'da Rast 4 lüsü
Rast 4 lüsü

T K S T K S T T K S

Genişlemiş Kısım Rast DİZİSİ (Ana Dizi)

Yerinde Rast 5lisi Neva'da Rast 4lüsi

The image shows a handwritten musical score on a single staff. The staff begins with a treble clef. The first two notes are a pair of eighth notes, both marked with a sharp sign (#). An upward-pointing arrow from the word "Yeden" below the staff points to the first sharp. The rest of the staff contains a sequence of notes: a half note, followed by eighth notes, and a final half note. Below the staff, a series of letters "T K S T T K S" are aligned with the notes. A large bracket underneath these letters spans from the first note to the last, with the text "Yerinde Rast Makamı" and "Dirzisi" written below it.

↑
Yeden

T K S T T K S

Yerinde Rast Makamı
Dirzisi

Arap Müziğine İlişkin Bazı Kavramlar

- **Hudâ:** Arap müziğinin ilk örneği sayılan, basit ezgisel yapıya sahip bir şarkı türü. Tarihi kaynaklar “hudâ”nın bir tür deveci ezgisi olduğunu, daha çok göçebe hayatı yaşan Arapların kum çöllerinde deve kervanlarını yürütürken icra ettikleri ezgilerden oluştuğunu belirtmektedir.
- **Teganni:** Şarkı söyleme; **teganni etmek;** şarkı söylemek.
- **Terennüm:** Güzel ve alçak bir sesle şarkı söyleme edimine denir. Araplarda terennüm ikiye ayrılır: Gınâ ve Tağbir.

- **Gınâ:** Şiirsel yapının müziksel bir ifadeyle terennüm edilmesine denir. Gınâ, bu müzik kültürü içinde Nasb, Senâd ve Hecez olmak üzere üçe ayrılmıştır.
- **Tağbir:** Manzum dışında kalan nesir biçimindeki sözlerin terennümüne denir.
- **Nasb:** Yolcu, süvari ve gençlerin yaptığı terennümün genel adı.
- **Senâd:** Müzikal hareketi ve nağmesi oldukça çok olan bir gınâ türü.

- **Hecez:** Def ve kaval eşliğinde çalınan ve dans edilen bir müzik türü.
- **Muganni/Muganniye:** Erkek şarkıcıya Muganni, kadın şarkıcıya ise Muganniye denir. İslam öncesi dönemin eğlence kültüründe şarkıcıları tanımlamak için kullanılan bir terimdir. Muganniye'nin diğer bir ismi **Kayne** veya **Kaynat**'tır.
- **Semâ:** Kulağa hoş gelen, zevkle dinlenen ezgilere verilen genel bir isim.

- **Lahn:** Araplar bu kelimeyi “teganni veya terennüm etmek” yani şarkı söylemek manasında kullanmışlardır. Çoğulu **elhan** olan bu kavram sonraki dönemlerde *nağme* anlamında kullanılmıştır.
- **Melâhî:** Enstrüman, çalgı, saz anlamında kullanılır.
- **Veter:** Telli çalgıların genel adı. Çoğulu *evtâr*’dır.
- **Kûb:** Vurmalı sazların genel adı.
- **Mizmâr:** Nefesli çalgıların genel adı.